

mindst udstødningen fra diesel-køretøjerne.

I en tid, hvor man bruger 15-20 cm mineraluld i nybyggeriet, kan isoleringsværdien af en gavtilplantning synes lille. Men i den historiske bygningsmasse er de nøgne gavle og bagmure ofte uisolerede, hvorfor en lodden overfrakke af facadeplanter - særlig hvor der er tale om stedsegrønne beplantninger - kunne give en bedre varmekomfort og reelle besparelser på energiforbruget, og dermed forbedre CO₂-regnskabet yderligere.

De grønne elementer gør byens mikroklima blidere: De tager toppen af både sommervarmen og vinterkulden, de giver en blødere akustik og kan være med til at mildne oplevelsen af trafikstøj. De befugter luften når den er tørrest, og de tæmmer vindens hvirvlen og susen om hjørnerne.

Men måske har de grønne elementer allerstørst betydning for os mennesker: psykisk set, æstetisk set og eksistentielt set. Midt i en fortravlet storbyvirkelighed minder de os om vores oprindelse - om hvorfra vi kom, om det naturgrundlag vi som grundvilkår er indfældet i. De er en del af vores tryghed og basale velvære. Livet i den grønne by er kort sagt sundere og bedre for os mennesker end i en by blottet for vegetation.

Den bæredygtige by

Vores nuværende byform er en tilstand, som ligger langt fra noget bare tilnærmelsesvist bæredygtigt, og vi står således overfor en kolossal udfordring i at finde nye veje for den post-industrielle by. Byen bliver ikke bæredygtig alene gennem byforgrønnelse, men der ligger i den bevidste håndtering af byens grønne elementer en mulighed for at tilføre byen kvaliteter og oplevelser, som kunne være med til at føre vores urbane tilværelse i retning af mere bæredygtige former. Det er mit mål med projektet *Nørre Kvarters grønne lunger* at kunne bidrage til klarlæggelsen og artikuleringen heraf. Og det er mit oprigtige håb herigennem at kunne inspirere og medvirke til et bymiljø, som frembyder fortættede urbane naturoplevelser og stilfærdigt sporer os ind på mindre ubæredygtige urbane livsmønstre.

Med al respekt for vores tekniske formåen og de stadige landvindinger i solfangerteknologi, solceller, vindmøller og passiv solvarme, er fotosyntesen, som den foregår i planternes grønkorn i hver eneste kvadratcentimeter blad, stadig verdens mest raffinerede opsamler af solenergi. Etableringen af en post-industriell byform, som reelt nærmer sig noget bæredygtigt, afhænger

Middelalderbyens bugtende stræder var som oftest for snævre til at rumme vejtræer, hvorfor byens træer typisk stod i haver og gårdrum inde i karreerne. Med tiden blev de fleste karreer fuldt udbyggede mod gaden, men på billederne herover fra Sankt Peders Stræde luder en stor kastanje stadig sin krone ud over plankeværket og opbløder gaderummet. Dette er så at sige middelalderbyens arketypiske gadetræ.

Tomme gavle og bagmure som disse finder man overalt i den gamle bygningsmasse. En systematisk tilplantning af disse vil have store positive følger for bymiljøet.

På luftfotografiet herover ser man, hvor tæt bebygget Københavns middelalderby er. Karreerne mellem Studiestræde og Vestergade har en bebyggelsesprocent på omkring 400 - eller cirka fire gange højere end de bebyggelsesprocenter, som har været styrende for brokvarterernes udsaneringer. Endda er der rige muligheder for at øge den grønne lungekapacitet - ikke mindst på de lodrette flader.

Byens natur vil ofte blive en næsten symbolsk natur. Vi oplever den ikke som stor, uberørt natur, men som kultiveret natur - klippet, formet, styret, pottet - og altid i relation til det byggede miljø.

derfor i høj grad af vores evne til i fremtiden at gøre vores urbane processer og vekselvirkninger med omgivelserne langt mere bio-analoge. Vi må genskabe naturen og natur-ligheden i det urbane. Vi må genindføje byen i dens naturgrundlag.

Mere rum for træer, buske og planter giver ikke bare os mennesker et bedre miljø. Det giver samtidig bedre eksistensbetingelser for en lang række fugle og dyr, og man kunne af en plan for byforgroenelse opstille det overordnede mål at indfælde bymennesket i en biotop af højere biodiversitet.

Etablering af facadebeplantninger

Næste spørgsmål er derfor hvordan vi indpasser facadebeplantninger i bybilledet - og hvordan vi kan gøre det med respekt for den historiske by? Selvom der er mange gode grunde til at give naturen bedre vilkår i byen, skal Indre By ikke ende som en urskov, hvor man må bane sig vej med machete. Der må være tale om en kultiveret natur - også for at naturen overhovedet kan overleve på byens vilkår.

En facadebeplantning tager adskillige år at få i gang, så det er vigtigt at få startet rigtigt. Til gengæld har mange af facadebeplantningerne en levetid som træernes, så én gang etableret vil de berige byen mange generationer frem. De kommunale myndigheder kan stimulere en sådan byforgroenelsesproces gennem tilvejebringelse af viden, erfaringsindsamling, rådgivning og måske gennem at tilbyde muligheder for en kommunal pasningsordning.

Langt de fleste af byens lodrette flader er dog privat ejendom, og gennemførelsen af en sådan byforgroenelsesproces forudsætter derfor en høj grad af interesse og initiativ fra borgere, ejerlaug og beboerforeninger.

Det er mit håb med denne eksempelsamling, *Grønne lunger*, at kunne være med til at inspirere til denne proces, som vil kunne gøre vores byer til smukkere, sundere og endnu bedre steder at være.

Tak

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak til *Københavns Kommunes Byøkologiske Fond* og *Grundejernes Investeringsfond*, som gennem økonomisk støtte har muliggjort gennemførelsen af projektet *Nørre Kvarters grønne lunger*. Ligeledes vil jeg takke Marijke Zwaan og Anette Krumhardt for gennemlæsning af manuskriptet.

